

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش استان هرمزگان
مدیریت آموزش و پرورش شهرستان میناب

بررسی جایگاه مؤلفه‌های جهانی‌شدن در کتاب مطالعات اجتماعی ششم دوره ابتدایی

غلامرضا بخش‌زاده

کارشناس ارشد برنامه ریزی درسی دانشگاه آزاد اسلامی نیریز

gholamrezabakhshzadeh@gmail.com

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تحلیل محتوای کتاب مطالعات ششم ابتدایی بر مبنای مؤلفه‌های پدیده جهانی‌شدن انجام گرفت و مؤلفه‌های پژوهش شامل آموزش شهروندی، آموزش چند فرهنگی، آموزش صلح، آموزش محیط زیست و آموزش سلامت بودند. در این پژوهش کتاب مطالعات ششم ابتدایی به عنوان یکی از منابع آموزشی مورد تحلیل قرار گرفت تا مشخص شود به چه میزان در راستای مؤلفه‌های آموزش جهانی حرکت کرده است. روش مورد استفاده در تحلیل محتوا، روش ویلیام رومی و واحد تحلیل صفحات (متن، پرسش-ها، تمرین‌ها و تصاویر) و جامعه آماری شامل یک جلد کتاب در سال ۱۴۰۰-۱۳۹۹ با عنوان مطالعات ششم ابتدایی بوده و نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که بیشترین توجه به مؤلفه آموزش شهروندی و کمترین میزان توجه به مؤلفه‌ی آموزش محیط زیست می باشد، همچنین کتاب مذکور در زمینه پرداختن به مؤلفه‌های جهانی شدن نیمه فعال (متوسط) می باشد چراکه ضریب درگیری عددی پایین تر از ۱ و بالاتر از ۵/ می باشد و به این معنی است که کمتر از ۵۰ و بیشتر از ۲۵ درصد واحد‌های تحلیل کتاب به مؤلفه‌های جهانی شدن پرداخته است و می توان گفت میزان پرداختن به مؤلفه‌های مذکور در حد متوسط می باشد.

واژگان کلیدی: تحلیل محتوا، ویلیام رومی، جهانی شدن

مقدمه

تحولات جهانی از جمله گسترش روزافزون دامنه‌ی ارتباطات با کمک پیشرفت‌های علمی و فناوریانه سبب به هم پیوستگی و در هم تنیدگی مسائل جهانی شده است این وضعیت جدید اقتضائات و الزاماتی را در همه حوزه‌های تأثیرگذار زندگی انسان و در ابعاد فردی و اجتماعی به دنبال داشته و آموزش و پرورش به شکل عام و حوزه‌ی برنامه‌های درسی به شکل خاص نیز از این امر برکنار نبوده‌اند. در این زمینه می‌توان گفت که نهاد اجتماعی آموزش و پرورش چون سایر نهادها در خلأ عمل نمی‌کند و نه تنها جزیی از کل به حساب می‌آید بلکه در معادلات بین‌المللی نیز جزیی از کل نظام جهانی به شمار می‌رود و بالطبع با سایر جریان‌های اجتماعی در کنش متقابل است (علاقه بند، ۱۳۸۰). جهانی شدن فرآیند رو به گسترشی است که تمامی عرصه‌ها را درنور دیده و تمامی کشورهای جهان را به طریقی درگیر کرده است و جهان را دهکده‌ای نموده که در آن وظیفه مرزها حداقل تعیین قلمرو کشورهاست و همه چیز در دنیای بین‌الملل و جوامع در حال انتقال است. از این رو جهانی‌شدن برنامه‌های درسی در صدد تدارک فرصت‌های رشد و توسعه شخصی و حرفه‌ای همه دانش‌آموزان و دانشجویان حاضر در صحنه جهانی و بر اساس نگرستن به تمام افراد در سطح جهان به عنوان شهروند جهانی است در آموزش و پرورش جهانی نیز برنامه درسی نمی‌تواند محدود به مرزهای ملی باشد و باید به دانش‌آموزان و دانشجویان کمک کند تا راه‌هایی را که از طریق آنها می‌توانند زندگی خود و دیگر انسان‌ها را در سراسر جهان غنی سازند کشف و به آنها عمل کنند (کدیور، ۱۳۸۴).